

XVIII
HARMONIUS SCHOOL OF LAW
BUSINESS AND LEGAL CHALLENGES OF THE OPEN BALKAN

International Conference on South East European Law
Belgrade, 24. XI 2023.

НАВИГАЦИЈА ОДГОВОРНОСТИ У ДОБА АИ: ТЕРЕТ ДОКАЗИВАЊА, СТАНДАРД ДОКАЗИВАЊА И ИЗАЗОВИ
КАУЗАЛИТЕТА

Ванредни професор Марија Амповска Универзитет Гоце Делчев у
Штипу, Северна Македонија

Посебна правила вештачке интелигенције

- да нису присутни у законима држава чланица, са изузецима у оним јурисдикцијама које дозвољавају експерименталну употребу високо или потпуно аутоматизованих возила.

-у недостатку правила о одговорности која су посебно применљива на штету насталу употребом нових дигиталних технологија као што је вештачка интелигенција, штетни ефекти њиховог рада могу се надокнадити према постојећим такозваним традиционалним правила о штети у уговору иу деликту у свакој држави чланици. Ово се односи на сва поља примене АИ и других дигиталних технологија у настајању.

прописи држава чланица ЕУ

- Француска и Немачка су 2021. године биле прве земље у свету које су успоставиле правни оквир за коришћење аутономних возила у редовним превозима. У Немачкој је уредба правно обавезујућа од маја 2022. Аутономне возила се могу користити у редовном раду од 2023 – аутономни рад са даљинским управљањем биће могућ након прелазног периода.
- Федерално министарство за дигитални промет и транспорт такођер обезбјеђује моделне регије и живе лабораторије за промоцију развоја потпуно нових, дигитализованих и повезаних система мобилности. Удружење немачких транспортних компанија (ВДВ) већ наводи више од 40 пројеката аутономних шатл аутобуса у регионалном и локалном јавном превозу. Међутим, већина њих путује малом брзином, на фиксним рутама и даље са сигурносним возачима.
- У Француској су од септембра 2022. аутономна возила до нивоа 4 и без возача дозвољена у мешовитом саобраћају на јавним путевима – али им је потребно даљинско управљање.

Три пута за потраживања одговорности која постоје у ЕУ

Жртва може тражити одштету на основу:

- тужба за одговорност засновану на кривици (захтева навођење штете, грешке и узрочности),
- на захтев за строгу одговорност (независно од кривице), или
- по тужби против произвођача неисправног производа (жртве морају доказати да је производ био неисправан и узрочну везу између тог недостатка и штете)

PLD VS остали правила одговорности

ПЛД покрива само део штете коју могу проузроковати АИ системи. Покрива штету проузроковану неисправним производима, док друга правила о одговорности такође надокнађују штету проузроковану, на пример, услугама или било којом употребом производа. Покрива произвођача као одговорног лица, док друга правила о одговорности покривају штету коју чине други актери као што су оператери/корисници АИ система. Покрива одређене штете, док друга правила о одговорности надокнађују и другу штету коју су жртве претрпеле као економски и некономски губитак.

Субјективна одговорност

Режим одговорности по основу кривице захтева да оштећени (тужилац) докаже да је тужени намерно или из нехата проузроковао штету. Када су у питању правни системи већина њих примењује објективан стандард приликом процене кривице.

Језиком немара, питање би било да ли су производ или неке од његових кључних компоненти из немара дизајниране, произведене, распоређене, обезбеђене, одржаване, ажуриране, надгледане, пласиране на тржиште, коришћене, коришћене итд.

Према правилу општег терета доказивања, оштећена страна је, у принципу, одговорна за утврђивање кривице починиоца, док се узрочна веза између понашања починиоца и/или тиме створених ризика и штете жртве универзално посматра као минимални услов за промену. штету починиоцу и утврди њихову законску обавезу накнаде.

Кривица и АИ

Правна доктрина разматра да ли се постојећи режим одговорности заснован на кривици може применити на АИ. Ови алгоритми могу да уче из огромних количина података, а када се интернализују, они су попут људи по томе што могу да доносе одлуке искуствено или интуитивно. Верује се да су ове карактеристике разлог да намера и узрочност можда нису применљиви као институти за одговорност АИ.

решење

- Схватајући изазове које постављају системи вештачке интелигенције у области утврђивања одговорности за кривицу од стране тужиоца, поједини аутори сматрају да се ове потешкоће могу превазићи прилагођавањем режима одговорности за кривицу на начин који ће га учинити повољнијим за тужиоца.
- **Преокретање терета доказивања уз одржавање режима одговорности** засноване на кривици је једна од стратегија која олакшава људима да подносе тужбе за штету.
- **Препоставка о кривици или узрочности која се може оборити** може помоћи подносиоцима захтева да добију надокнаду и умањити диспаратете у информацијама између оштећене стране и починиоца. Режим претпоставке може бити повезан са широким спектром чињеничних околности које доводе до различитих врста ризика и штета, укључујући одговорност родитеља за штету коју проузрокују њихова деца, послодаваца за запослене који делују у њихово име, власника зграда и људи који ангажују у опасним активностима

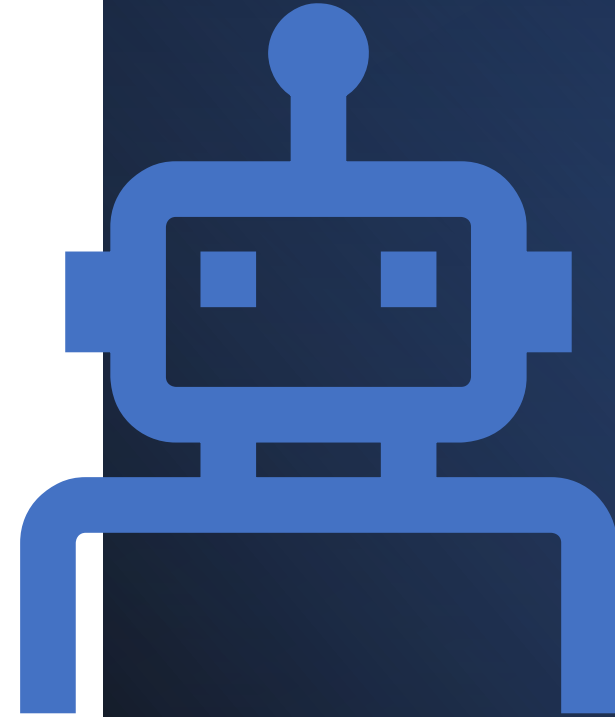

УЗРОЧНОСТ

- Када је у питању узрочност, постоји класична разлика која постоји у правној теорији између узрочности у ствари и правне узрочности. Разумевање онога што се догодило (тј. шта је узроковало шта) у случају је проблем узрочности. Правни стручњаци обично узимају ову врсту чињеничног тумачења здраво за готово и верују да се то може лако постићи здравим разумом. С друге стране, правна узрочност је скуп критеријума који треба да се примени или када недостаје јасна здраворазумска чињенична интерпретација случаја или када, упркос јасном каузалном тумачењу случаја, треба применити разматрања правне политике (нпр. предвидљивост) и то резултира усвајањем каузалног тумачења које се разликује од чињеничног каузалног. Типични примери случајева када се правно узрочно-последично тумачење мора користити јер недостаје чињенично тумачење су тзв. случајеви преодређености.

УЗРОЧНОСТ И АИ

- Узрочност, или њен недостатак, уско је повезан са капацитетом АИ система вођених подацима да реагује на неочекиване околности, везано за непредвидљивост и способности генерализације, и да остане робустан када неке интервенције промене статистичку дистрибуцију улазних података, обично неоткривене или неоткривене за људи, као што је додавање неприметне буке или значајне измене у излазима система, као што је додавање боја фотографијама или окретање слова текста

ПРОЦЕСНИ АСПЕКТИ УЗРОЧНОСТИ

- Процесно полазиште када је у питању доказивање узрочности је стандард доказивања. Применљив стандард доказивања је степен уверења који судија мора да има да би се уверио да је терет доказивања испуњен. Стандард доказивања варира, као што је познато, према режиму одговорности. Дакле, одбрана тужиоца није иста ако је тужбени захтев заснован на кривици, у ком случају тужилац сноси терет доказивања несавесности, тј. , ако се заснива на правилима објективној одговорности, у ком случају тужилац треба да докаже само узрок, штету и узрочну везу

две врсте јурисдикција

- Када је стандард доказа који се примењује у парничном поступку превага доказа, он се мора испунити када се покаже да је вероватноћа да је тачна тврдња већа од 50%. Утврђено превагом доказа значи доказ који показује да је чињеница која се жели доказати вјероватнија него не. Другим речима, превласт доказа значи да такав доказ, када се узме у обзир и упореди са доказима који му се супротстављају, има већу убедљиву тежину и води ка уверењу, по сопственом суду, да је већа вероватноћа да ће тврдња која се покушава доказати бити истинити него неистинити. Неколико теоретичара је тврдило да је овај стандард од 50%+ преслаб. Постоје околности у којима суд треба да утврди да тужени није одговоран, иако изведени докази показују да је већа од 50% вероватноћа да је тврдња тужиоца тачна

У другој врсти надлежности степен у који се тражилац мора убедити је много већи, па је сходно томе много теже доказати нешто. То је случај са већином процедуралних закона у континенталној Европи. У одређеним тачкама развоја закона, стандард доказа који је био тражен је била „извесност“, иако је данас овај стандард сведен на „висок степен вероватноће“ или „значајну вероватноћу“ која заправо захтева да судија буде потпуно убеђен без постављања тачних процената вероватноће